CSUSZKA (*SITTA EUROPAEA*) MINT AKTÍV HARLEKINKATICA (*HARMONIA AXYRIDIS*) FOGYASZTÓ ÉS GYŰJTŐ. 2014. október 21.-én. Jósvafő Karsztkutató Állomáson azt tapasztaltam , hogy a csuszka rendszeresen odarepülve átvizsgálta az épület ablakait, falait, de még a járdarepedésekből is kiszedte az ott éppen nagy tömegben telelésre vonuló harlekinkaticákat A csuszka csőrével többször rácsapott a résekből kiszedett katicákra, majd összeszedve több példányt ezekkel elrepült a szemközti domboldalon álló tölgyfa kéregrepedésébe elhelyezte a zsákmányolt bogarakat. Néhány perc elteltével ismét visszarepült az előző gyűjtőhelyére és folytatta egészen teljes besötétedésig ezt a tevékenységet. Több csuszkát is lehetett látni, amint katicákat gyűjtenek az épület körül. Évszak váltás során főleg magvak gyűjtése és elraktározása volt ismert eddig, amit kéregrepedésekbe helyezve később fogyaszt el a madár ínségesebb napokon. Katicák gyűjtése, pláne a ínvázívan előtörő harlekinkaticák összeszedése eddig nem volt ismert ennél a fajnál. Az épületek felmelegedő falai vonzzák az áttelelésre készülődő rovarokat, leginkább, ha a környéken kiterjedt erdőségek és mezők találhatók, mint a jelen esetben. A csuszka így fontos részbeni populáció szabályzó szerepet lát el az évek óta túlszaporodott „rémkaticák" soraiban. Sajnos ennek a robbanásszerű elterjedésnek kezdeti következményeit lehet máris tapasztalni a területen, mivel az őshonos hazai katicákból alig lehet példányokat látni az áttelelők között (*Adalia, Coccinella, Calvia*), még rosszabb a helyzet a fátyolka (*Chrysopa*) fajok között, ahol a korábbi évekhez képest csak elvétve találkozhatunk egy-egy áttelelésre készülő példánnyal. Ez utóbbi erősen visszaszorult fajokkal közös a harlekinkatica táplálékbázisa.

Szabó Sándor

SZAJKÓ (*GARRULUS GLANDARIUS*) MINT FECSKEFÉSZEK FOSZTOGATÓ. Jósvafő központjában a helyi fűszerbolt épületénél 2013. június 16.-án a délelőtti órákban főleg molnárfecske (*Delichon urbicum*) és néhány füstifecske (*Hirundo rustica*) által lakott ereszaljat látogatta meg a szajkó. Zsákmányolás sikertelen volt, mivel a költőpárok támadták, rácsaptak a betolakodóra, valamint kirándulók zsivaja és a bevásárlók mozgása elzavarta a fészek oldalán egyensúlyozó szajkót.

Szabó Sándor

A „HALÁSZÓ" DOLMÁNYOS VARJÚ *(CORVUS CORONE CORNIX).* 2012 júniusának egy koranyári délutánján a Debreceni Nagyerdő parkerdejében sétálva érkeztem a „Békás-tó" fahídjához, ahol megállva, nézelődve múlattam az időt, figyelve a tó víztükrén békésen úszkáló tőkésrécéket (*Anas platyrhynchos*), valamint a növényi uszadékokra felkapaszkodott mocsári teknősök (*Emys orbicularis*) önfeledt sütkérezését. Ezekben a percekben egy „gyakorló"anyuka vezette éppen oda két 5-6 évesforma csemetéjét közvetlenül mellém le a tó partjára. A gyerekek szórakoztatására egy jókora friss kenyérszeletet vett elő a szatyrából és könnyed mozdulattal a közelben úszkáló récék közé dobta. A kacsák ijedten szétrebbentek, de abban a pillanatban amint a vízbe ért a kenyérdarab, szinte „forrni" kezdett körülötte a felszín. Az apró, néhány centiméteres vörösszárnyú keszeg (*Scardinius erythrophthalmus*), küsz (*Alburnus alburnus*), és a razbóra (*Pseudorasbora parva*) ivadékok tucatjai által, amelyek szemlátomást gyorsan rátaláltak a könnyen elérhető táplálékra. A félig már átázott kenyérdarab lassan a part felé közeledett ahol álltunk, a kis halak folyamatos csipkedése, bökdösése közepette. Ekkor a tó szemközti parti zónájából, az egyik fűzfa csúcsáról a lombok közül, ahol eddig szinte észrevétlenül rejtőzött, s közben figyelhetett bennünket, egy színes gyűrűvel ellátott dolmányos varjú

(*Corvus corone cornix*) szállt le közvetlen mellénk. Fel-feltekintgetve ránk, de szemlátomást nem igen zavartatva magát, lassan elsétált a lábaink mellet (időközben még további 4-5 felnőtt személy is megállt nézelődni mellettünk!), s lebaktatott a tó partjára a víz széléhez, s közben feszülten figyelve az egyre közeledő kenyérdarabot. S mikor a halak által a tó partjához sodródott a kenyérdarab, a varjú vaskos csőrével, hirtelen, gyors mozdulattal, mint egy szigony vágott bele a vízbe, kiemelve egy kb. 6-8 cm-es halivadékot. Ezt a mozdulatot még kétszer tudta megismételni, s közben a fogott halakat a „torokzacskójába" süllyesztette. Majd tovább várakozott szinte dermedt mozdulatlansággal, de a kis halak, felismerve a veszélyt hátrahagyták az ázott kenyérdarabot, s visszaúsztak a biztonságosabb mélyebb szintekre. A dolmányos varjú még egy darabig várakozott, majd miután már a halak nem jelentkeztek a kenyér körül, azt egy elegáns mozdulattal kiemelte, s elszállt vele és a kifogott kishalakkal együtt a park erdőállományának sűrűjébe, ahol valamelyik méretes feketefenyőn a fészke rejtőzhetett, éhes fiókákkal.

Dudás Miklós

VÉRCSE „BOOM" NAGY-KAPROSON. Amint arról előző Calandrella köteteinkben beszámoltunk, a terület déli részeiben, több ütemben létesült vércse költőláda telep, amely látványos eredményeket hozott. Magunk az északi, erdőfoltoktól távoli területen – száraz és nedves jellegű magasréteken álló fiatal akác-csoport négy fájára szereltünk hasonló objektumokat 2013-ban, amelyekben vörös vércse (*Falco tinnunculus*) két párja kotlott 6, illetőleg 7 tojáson, továbbá egy pár kék vércse (*Falco vespertinus*) foglalt költőhelyet. Egyértelműen meglepetésnek számít az azonnali rohamszerű foglalás az előző évtizedek után e fajok „állományának" korábbi felfutása (vörös v.), illetve újra megjelenése (kék v.).

Endes Mihály, Dudás Miklós, Papp Gábor

KÖZÖNSÉGES TÖRPEDENEVÉR (PIPISTRELLUS PIPISTRELLUS) PINCÉBEN TELELÉSE A DEBRECENI NAGYERDŐN. 2014. december 10-én egy nőstény példányt észleltem a Nagyerdei körút egyik házának elhagyatott pincéjében, sarokba húzódva, hibernált állapotban. A pince ablakai állandóan nyitottak voltak, ezen repült be és keresett egy védett sarokban áttelelő helyet. A telelőhely környékén nyáron és ősszel is lehetett az esti órákban esténként rovarokra vadászó példányait megfigyelni. Késő ősszel nappal is repked. Röpte nem gyors, de igen fordulékony. Inkább apró termetű rovarokra, mint pl. szúnyogokra, molylepkékre vadászik. Szeles, esős időben is fáradhatatlanul jár táplálék után. Valószínűleg a megfigyelt példány is így repülhetett be a pincébe, amint ezekre az éjjeli rovarokra vadászott. Téli álmuk nem mély, inkább szaggatott. Enyhébb téli napokon a Nagyerdei tónál is lehet látni repkedő példányait alkonyatkor, amint tisztuló repüléssel ürítkeznek. A telet elsősorban faodvakban, tető alatt résekben, sziklahasadékokban, barlangokban, alkalomszerűen épületek zugaiban tölti. Tavasszal a denevérek közül a legelsők között ébred fel, ősszel viszont a legkésőbb időpontban vonul telelni. Vadászó területe: erdőszegélyek, rétek, ligetes területek, erdei nyiladékok, erdei tisztások.

Szabó Sándor